

NAPREJ!

Vse za napredek slovenskega ljudstva!

dopise in spise na uredništvo. — Lastnik lista: Delavska tiskovna družba v Ljubljani, r. z. z. o. z., Dunajska cesta št. 20. — Vse denarne pošiljatve je pošiljati na naslov: «Delavska tiskovna družba v Ljubljani, r. z. z. o. z.», Dunajska cesta št. 20. — Vse naročnine in posamezne številke 8 vin.

Vera in duhovni.

(Interpelacija poslanca Svčćenija v državnem zboru.)

Vsaka vera potrebuje duhovnov, roko delcev, ki so uslužbeni v tej stroki, ki jih živi. Duhovni vseh ver in veroizpovedovanj trdijo, da je le njihova vera prava. Vse druge pa da so napačne, krivoverske. Kdor se je rodil kot katoličan, ima to vero za edino pravo; čegar stariši so bili protestanti, ta ima katolike za krivoverce; žid, mohamedanec, budist — vsak ima svojo „pravo“ vero, druge pa so goljufive.

Duhovni so edino opravičeni, koncesionirani, posredovalci med verujočimi ljudmi (med verniki) in med bogom; oni edini preskrbujejo svojim ovcam zbliževanje z višjimi oblastmi. Kdor bi pa mislil, da delajo to iz čiste ljubezni k bogu, in da se zanašajo le na povračilo v nebesih, ta bi se zelo motil. Oni se puste za svoje posredovalno delo z bogom od vernikov prav dobro plačati. In ker je ta skrb zelo dobičkonosna, se je našlo vedno dosti ljudi z dobrimi želodci in jeziki, ki so se „posvetili bogu“, ki ga hvalijo in povzdigujejo ter ga varujejo pred „krivoverci“ in „brezverci“.

Zakaj ne puste bogu, da bi se z brezverci in krivoverci sam po svoji volji domenil. Saj je vendar vsemogočen in najmodrejši! Zatorej ve tudi najboljše, kako naj

obravna s svojimi nasprotniki. Zakaj se ne brigajo duhovni le za svoje izveličanje in prepuste brezverce njihovi usodi, peklu?

Dozdevalo bi se, da žive saj duhovni sami pobožno in da izvršujejo kar najskrbnejše božje zapovedi, katere priporočajo svojim ovcam. Narobe je res. Richepin je napisal v „Zgodovini onkraj sveta“: „Čarovniki in duhovniki so povsod enaki, celo bolj so zavzeti za politiko kot za vero.“ To sveto resnico pri naših čarodejnikih mora vsak potrditi, če le ni slep.

Dva avgura (duhovna iz pogankega Rima) sta se srečala na ulici in zasmejala sta se, ko sta si pogledala v oči. Zakaj sta se zasmejala? Vedel je namreč drug o drugem: „Če veruješ, kar govoriš, si norec, če pa ne veruješ, si lump.“ „Sicut erat in principio... Kakor je bilo v začetku...“ dodaja k temu češki pesnik I. S. Machar.

Enkrat sem sedel v klopi pri altarju. Župnik mi je sedel nasproti in gledal v brevir. Kar je zazvonilo in župnikov tovariš iz šolskih let, duhovnik, gost na posetu pri njemu, je prišel iz zakristije s kelihom v roki. Pogledala sta se v oči in zasmejala kot avgura... Zakaj? Iz istega vzroka.

Stavil bi, ne vem kaj, da so pravi, verni in verujoči duhovni bele vrane. Namreč, ker ni mogoče, da bi izobraženi,

misleči človek smatral važno vse te stvari, čudeže in pravljice.

Poglejmo le te glasnike ljubezni, pokore, odrekovanja, treznosti in npravne čistosti! Misliti si ne moremo, da bi človek, ki je prepričan in trdno veruje v boga, nebo in peklo, tako mirno grešil, kot to delajo naši duhovniki in se s tem podajal tako lahko-miselno v roke večnemu pogubljenju in groznim peklenskim mukam. Dozdeva se, da imajo duhovni peklo le za verne ovce, sami pa vanj ne verujejo. Mnogi in premnogi ljudje delajo ravno nasprotno, kar pripovedujejo. Škofje v prekrasnih kočijah, papež v nosilnici, duhovniki v zlatih ornatih pripovedujejo, ne da bi zardeli, o ubogem otročičku, ki se je rodil v hlevu, o Rešniku, ki ni imel, kamor bi položil glavo... Pridigajo, da je mamon (kapital) pijanstvo, laž, sovraštvo, hlinjenje greh, ki pogubi dušo. In sami bogate, lažejo, pijančujejo, sovražijo in se hlinijo...

Kako si je predstavljati pravega duhovna, je krasno povedal pesnik I. S. Machar:

„Če bi bil katoliški duhovnik in bi verjel vsemu, kar bi moral verjeti, vem, kako bi živel. V duši in srcih ljudskih bi postavljaj oltarje bogu najvišjega usmiljenja, bogu največje ljubezni. V temi bi prižigal baklje in sipal bi svetlobo nebeških zvezd v ljudske sne. Brat bi bil onih, ki so ponižani in reveže bi pritiskal na svoje prsi. Vse besede Kristove bi bile moje življenje, moja kri in moje dihanje. Ne poznal bi drugih knjig kot sveto pismo. Blizu smrti bi bil vsako jutro iz svete groze in pobožnega raznemanja, ko bi mi bilo vzeti v roke telo Kristovo v podobi hostije in piti njegovo kri v podobi vina. Nič več bi se ne mogel s temi prsti dotikati česa zemeljskega, posvetnega — niti pomisliti bi si ne mogel, da bi še kdaj vzel v te roke karte in igral za denar pozno v noč. Če je molitev povzdigovanje misli k bogu, pa bi si želel tega trenutka; z eno besedo: Vem in čutim, kako bi živel, če bi bil katoliški duhoven. Vidim pa tudi, kako ti žive — zato pravim: Jezus Kristus, zapuščen si kot drevo na polju, in tisti, ki v

Tebe najmanj verujejo, so ti vendar najbližji.“

Ljudje, ki pridigajo: „Sinovi moji, ljubite se med seboj!“ „Ljubite tudi svoje sovražnike!“ — ti ljudje se maščujejo, preganjajo vsakogar, kdor jim ni po volji, ti ljudje so si izmišljali grozna mučilna orodja za „krivoverce“, ti „sluge božji“ so na grmadah sežigali žive „krivoverce“... Tako je umrl Mistr Jan Hus, Jeronym, Giordano Bruno in mnogo drugih. Duhovnik de Dominik je razložil vznik mavrice z lomitvijo solčnih žarkov v deževnih kapljah. Ker pa se je po sv. pismu pokazala mavrica Noetu kot znamenje božje, da ne bo ljudstvo nič več kaznovano s povodnjimi, je videla sv. cerkev v njegovi razlagi krivoverstvo. Nesrečni duhovnik je bil od „slug božjih“ posaden na zatožno klop in vržen v ječo, kjer je umrl. V rakvi so pa mrtvega prinesli pred cerkveni tribunal, kjer je bil spoznan krivim krivoverstvom in vržen je bil z veliko množico knjig v gorečo grmado.

Kronika dominikanca Pelissona zaznamuje tale slučaj: „V čast in hvalo božjo, blagoslovljene gospe Marije in vseh svetnikov hočem zaznamovati dogodek, ki ga je gospod Bog povzročil s posredovanjem dominikanskega reda in na prošnjo sv. Dominika v mestu Toulusu. Umrl je krivoverec, Galvanus po imenu. Naš magister je na to pazil. Sklical je vse brate, duhovne in ljudstvo in šli so k domu umrlega, podrli so ga. Galvana so izgrebli iz groba, vlekli so ga po mestu in ga sežgali. To se je zgodilo v slavo našega gospoda Jezusa Kristusa in matere naše Katoliške cerkve.“ Na drugem mestu pa pripoveduje isti pobožni „božji sluga“: „Leta 1834. je bil naš otec Dominik proglašen v Toulusu za svetnika. Ko so bile končane pobožne in slavne božje službe, so si vsi umili roke, da bi obedovali. Tu je prišel po božji uredbi in zaradi zaslug sv. Dominika nekdo iz mesta in povedal, da je šlo nekaj krivovercev k neki krivoverski ženi, ki je bila bolna. Takoj je šel škof in dominikanci k njej. Škof je od nje previdno pozvedel, kakšne vere je. Potem ji je rekel: „Ti si krivoverka,

pozivljam te, odpovej se zmotam.“ Nič pa ni dosegel in obsodil jo je zato iz moči Kristusove na grmado. Zapovedal je, da so jo nesli s posteljo vred na grmado in jo tam sežgali. Potem ko se je to zgodilo, so šli škof in dominikanci v jedilnico in jedli pripravljena jedila z veliko pobožnostjo, zahvaljujoč se bogu in sv. Dominiku za povzdigo sv. vere in za ponižanje krivo-vercev.“

Glejte jih torej „glasnike“ Kristove ljubezni, „božje služabnike“, ki so morili v imenu boga, časti in slave božje!

Glava katoliške cerkve, rimski papež je nazivan „sveti Oče“ in je čaščen kot zemeljski bog. Nosijo ga v prekrasnih nosilnicah in poljubljajo mu „svete noge“. V Rimu ima prekrasno palačo s celo armado služabnikov. Volitev papeža izvršujejo kardinali, seve „s pomočjo svetega Duha“. Pri zadnjih volitvah je pomagala tudi avstrijska vlada sv. Duhu s tem, da je prepovedala, da kardinal Rampolla, ki je imel največ upanja na papeški stolec, ne sme biti izvoljen. In sveti Duh je pokorno izvolil drugega.

Bili so časi, ko so bili papeži „zastopniki božji na zemlji“ najnevrednejši individui, morilci, prešestneži i. t. d. Nekaj papežev bi se moglo popreje šteti k najhujšim bestijam kot pa med ljudi. Na početku XV. stoletja so bili sočasno trije papeži, ki so se vzajemno preklinjali . . . Drug je bil slabši od drugega . . .

O rimskem papežu Levu XIII. — papeži se radi nazivljajo z imenom te krvoločne zveri — piše Zola: **Papež**, duševni oče malega, trpečega ljudstva, **špekulira z zemljišči in z borznimi papirji**. Naslednik apostelnov, namestnik Jezusa Kristusa, božji varuh revnih, **igra na borzi, vlaga denar pri židovskih bankirjih, odira in stiska iz denarja visoke obresti!**

Kako more potem človek, ki ve vse to o božjih služabnikih, ki zna dejanja naših „blagoslovljencev“, smatrati jih za odposlance nebes, za edino opravičene glasnike npravnosti? Njim je vera le sredstvo, da dobe posvetno moč, da bi mogli

od polnih miz gledati z visokega, kako se prevarano ljudstvo plazi pred njimi na kolenih . . .

Božji možje so si znali z izbornimi policijskimi službami nakloniti posvetno oblast, ki brani „vero“ z groznimi paragrafi „o rušenju vere“ in pod. In naši duhovni, ti branitelji svete vere, takoj denuncirajo oblastem vsakega, kdor bi se jim ne odkril, kadar gredo „z zadnjo popotnico“ k bolniku . . .

Sveta cerkev lahko pridiga: Ne ubijaj! In pri tem pa tudi lahko blagosloavlja orožje vojakov, ki gredo v bitvo, kjer bodo morili.

Tako znajo preobračati Kristusove nauke, da bi Kristus, če bi danes vstal, nič več ne spoznal svojih naukov . . .

To, kar danes katoliška cerkev predlaga vernikom, da naj verujejo — to so si večinoma napravili tekom časa **sami duhovni**. Spoved in dogma, da je v hostiji skrito pravo telo Kristovo, sta bili postavljeni l. 1215 na cerkvenem zboru v Lateranu; zakon je bil šele l. 1561 na tridentskem zboru proglašen za zakrament i. t. d. Ne Kristus, ampak duhovni so sestavljali vero. **Kristusa so si samo izposodili za reklamo svoje firme.** „Havliček“.

O Rimu.

Ne bo odveč, če se sedaj, ko dopisujejo rimski klerikalci v slovenske klerikalne liste, spomnimo tudi mi semtertja na Rim in na razmere po Rimu sedaj in nekdanj.

Zanimalo bo gotovo vse naše čitatelje: „kako so se vršile v papeški državi poroke?“

Časopis „Oesterreichische Rundschau“ objavlja spomine barona Holzhausena. V teh spominih je čitati tudi marsikaj iz papeževе države iz l. 1848.

„V papeževi državi — tako piše baron Holzhausen — je bila slavnost, pri kateri je papež, najkrasnejše oblečen, v spremstvu visokega duhovništva, pod baldahinom, korakal po ulicah. Velike trume ljudstva so stale na levi in desni strani, on pa je delil blagoslove. Vsak par pa, ki se je hotel iz-

ogniti vsem pred poroko predpisanim formalnostim ter celo sami poroki, je bil povodom tega papeževga blagoslova poročen, če sta oba pokleknila in si podala roki ter se mogla potem po pričah izkazati, da se je to res tako zgodilo. Razume se samoobsebi, da so se izvršile neštnevilne poroke na najbolj lahkomišelnih in na najbolj neprimerne načine. Enkrat n. pr. je prišla pred vojašnico avstrijskih vojakov „Scolzi“ v Ankoni neka prostitutka iz ulice „Via serpente“ in je zahtevala, da jo puste v kasaarno z možem, korporalom Prikrylom, ki se je povodom papeževga obhoda ž njo poročil. Inspekcijski poročnik je mladega zakonskega moža poslal takoj v arest, prostitutko pa je poslal na policijo. Tam pa je ta dokazala po pričah, da je Prikryl, sicer zelo pijan, pokleknil ž njo ob pravem času (ko je papež blagoslovil) in da se je poroka v redu izvršila. Avstrijska vlada je morala nato prositi sv. očeta, da bi ta par „razdružil“, kar se je po dolgih obravnavah tudi zgodilo na temelju dokazanega dejstva, da je bil korporal res grozovito „nadelan“.

No, pa saj poznate stari pregovor:

„V Rimu delajo vero, drugod pa vanjo verujejo. Rim pa videti, pravi se, vero izgubiti.“

Prihodnjič pa še kaj, pozdravljeni!

† † †

LISTEK.

Odprava inkvizicije.

Konec.

Njih namen je utegnil biti, da vzbude v nas vero, da niso oni dali nikakega ukaza za napad, upajoč, da bi jih na ta način mi smatrali za svoje prijatelje, kar bi provzročilo zmešnjavo in bi lažje utekli. Pa njihova lokavost je bila preabotna, da bi rodila uspeh. Dal sem jih namreč strogo zastražiti, vojake pa poloviti in proglasiti za ujetnike. Začeli smo s preiskavanjem te peklenke jetnišnice.

Šli smo od sobe do sobe, našli smo mnogo oltarjev, razpel in voščnenih sveč, toda dobiti nismo mogli nič nepoštenega, kar se je gotovo moralo goditi v teh prostorih, ničesar od izrednih reči, ki smo jih

bili pričakovali v poslopju inkvizicije. Videli smo tu lepoto, sijaj, najpopolnejše arhitektonično soglasje, vse je bilo vredno občudovanja. Mramorni okraski so izdajali izvrsten okus: bilo je od vsega, kar le zamore dopasti očesu in duhu izobraženca. Toda kje so tista mučilna orodja, o kojih se nam je toliko pripovedovalo? Kje so ječe, v katerih naj bi bila zaprta človeška bitja? Iskali smo zaman. Sveti očetje so nas zagotavljali, da se jih samo obrekuje in da smo videli vse.

Hotel sem zasledovanje ustaviti in se dati pregovoriti, da je ta inkvizicija le navidezno to, kar se nam je o njej povedalo. Toda polkovnik iz Lilla se zasledovanju ni dal tako hitro odpovedati, marveč je pripomnil: „Polkovnik, vi ste danes zapovednik, in kar velite, to se mora zgoditi, toda ako hočete slušati moj nasvet, dajte preskusiti še ta mramorni tlak, polite vodo nanj, na kar se bo morda pokazalo, če se ne nahaja kje kak kraj, kje bi voda uhajala.“

Odgovorim mu: „Polkovnik, storite, kar vam drago,“ in ukažem prinesiti vode.

Mramorne plošče so bile velike in krasno izlikane. Razlili smo vodo v velik strah inkvizicije in natanko preiskovali vse razpoke, da vidimo, če voda kje ne uhaja. Kmalu na to polkovnik vsklikne, da je našel, kar je iskal. Poleg ene mramornih plošč se je voda hitro izgubljal, kakor da se spodaj nahaja prazen prostor. Zdajci se podado vse roke na delo, da pospešijo razkritje: častniki s svojimi meči, vojaki z bajoneti, so skušali, da dvignejo ploščo; drugi zopet so udarjali nanjo s kopiti mušket, prizadevajoč si, jo razdrobiti, dočim so duhovniki tarnali nad tolikim onečaščenjem svete hiše. Naenkrat sune eden vojak s kopitom na neko pero in plošča se dvigne. Zdajci preblede obrazi inkvizitorjev in prepali se tresejo po vseh udih.

Oziramo se krog skrivnostne, nekoliko dvignjene mramorne plošče, kar zapazimo stopnice. Stopim k mizi, snamem s svečnika dolgo gorečo voščeno svečo, da nastopim pot odkritja. V trenutku, ko primem za svečo, me potegne eden inkvizitorjev nazaj, in

roko položivši mi na desno ramo, reče s po-
božnim glasom:

„Moj sin, ne dotaknite se tega z va-
šimi krvavimi okami; kajti to je posvečeno!“
— „Prav tako,“ ga zavrnem, „potrebujem
blagoslovljene baklje, da posvetim inkvizi-
cijo. Prevzamem odgovornost nase.“ — Vzel
sem svečo, šel doli po stopnicah in odkril,
zakaj nam je voda izdala hodnik. Pod mra-
mornatim tlakom se je nahajal trden omet,
izvzemši tam, kjer je bila zaklopnica Odtod
uspeh poizkusa polkovnika iz Lilla

Prispevši do vzhodja stopnic, stopimo v
velik, štirioglat prostor, dvorana sodbe
imenovan. V sredini je stala velika tnila,
na njej pa pritrjen stol. Semkaj se je
navadno posadilo obtoženca in ga trdno pri-
vezalo na sedež. Na eni strani dvorane je
stal vzvišen sedež, prestol sodbe po-
imenu. Tega je zavzemal vrhovni inkvizitor.
Naokoli so se nahajali manj visoki sedeži
za očete, kadar je šlo za zadeve svete inkvi-
zicije. Iz tega prostora smo šli na desno,
kjer smo našli majhne celice, raztezajoče se
ob vsej dolžini poslopja. Toda kakšen pri-
zor se je tu nudil našim očem! Kako so
zasmehovali dobrodelni nauk Izveličarjev
možje, ki so se prištevali k njegovi veri!
Te celice služile so za samotne ječe, v koje
se je zapiralo nesrečne žrtve, dokler jih
rabljev ni rešila smrt. Trupla njihova se je tu
pustilo ležati, dokler niso segnila in niso
drugi prišli v ječo. Da to inkvizitorjev ni pre-
več nadlegovalo, so bile izpeljane velike cevi
za odvod okužnega mrliškega smradu.

V teh celicah smo našli več trupel ne-
davno umrlih ljudi, dočim so zopet v dru-
gih ležala že samo k tlom prikovana oko-
stja. V ostalih smo nadalje naleteli na še
živeče žrtve vseh starosti, od mladeniča in
deklice do starčka sedemdesetih let, vsi brez
obleke, kakor ob rojstvu.

Naši vojaki so bili v trenutku zaposleni
s tem, da jetnike oproste verig, da slečejo
nekaj svojega oblačila, da žnjim pokrijejo
nesrečne stvore; edino za tem so stremili,
da jih spravijo na dnevno svetlobo. Spoznal
pa sem nevarnost, ki bi jo to lahko pro-
vzročilo, vsled česar se jim postavljam po robu in

vstrajam pri tem, da se jih le polagoma
prenese na svetlo. Potem, ko smo preiskali
vse celice in odprli vrata še živečim, pre-
iskali smo še drug prostor na levi strani.
Tu smo našli vsa mučilna orodja, ki si jih
ne ljudje, ampak demoni izmisliti morejo.

Pri pogledu na to, se jeza naši vojakov
ni dala več brzdati: v hipu zavrišče, da vsak
izmed inkvizitorjev, menih in vojakov zaslu-
žijo, da se jih vrže na torturo. Nismo niti
poizkusili, braniti jim... Kakor bi trenil,
pričeli so na osebni očetov delo torture.
Videl sem izvesti štiri različne, na kar sem
se odstranil od strašnega prizora, ki je trajal
tako dolgo, dokler ni prišel na vrsto po-
slednji, nad katerim so vojaki mogli iz-
vršiti maščevanje.

Kakor hitro se je moglo uboge žrtve,
rešene iz celic, prenesti na dnevno svetlobo,
privrelo je ljudstvo od vseh strani, da najde
med njimi morda svoje znance, prijatelje in
sorodnike, katere jih je bila oropala inkvi-
zicija; vest, da je mnogo nesrečnikov rešenih
inkvizicije, se je namreč bliskoma raznesla.
Prišli so, da vidijo, če je kaj upanja, dobiti
jih še pri življenju. Oj, kakšno svidenje je
bilo to! Nekako sto oseb, ki so bile dolga
leta zaprte v ječah, bilo je zdaj nazaj danih
svojcem; veliko jih je tu našlo sina, tam
hčer, sestro, brata. Mnogi niso spoznali no-
benega prijatelja.

Videl sem vse to in pretreslo me je
tako, kot nikdar v življenju. Šel sem nato
v Madrid in zaukazal sem pripeljati tako
množino smodnika, da sem ž njim porušil
to mogočno stavbo. Posuli so pod oboke
smodnika, na tisoče gledalcev se je vgneto
med požigalce... Mogočno gromenje, silno
stresanje — in inkvizicijskega poslopja mad-
ridskega ni bilo več

Z M E S.

Iz klerikalnih vrtov, njiv in
travnikov...

Dr. Krekovi telovadci morajo biti prav-
cati čudaki; kajti da znajo letati kvišku, po
zraku, in gledati zvezde pri belem dnevu,
obenem pa se izpodtikati po cestah ob ka-
menje in riti pod zemljo, tega nismo vedeli

do danes. Toda čujmo njih same. 13. junija piše njih list „Mladost“ na prvi strani doslovno: „Hvala Bogu, veliko ž lavosti ima krščanska slovenska mladina in rije naprej, da pod zemljo izpodnese tla sovražniku.“ — Pod zemljo rije pa tudi krt; — boljše klerikalci svojega „dela“ niso mogli označiti. V ravnotem listu od 1. avgusta t. l. je natisnjen govor, ki ga je imel Ivan Podlesnik 26. julija t. l. v Škofji Loki, v katerem se dva stavka glasila sledeče: „Pa ne samo kvišku, temveč tudi naprej so obrnjene naše oči. Mi vemo, da bi se, ako bi gledali samo na zvezde na nebu, kmalu izpodtaknili ob kamenje na cesti.“ — Da imajo ti čudaki oči okrenjene naprej in ne nazaj, ter da jih ne nosijo na hrbtu, vedo šele sedaj, ko jim je to povedal Podlesnik. Kvišku gledati in videti zvezde, je mogoče le ponoči, kar zelo spominja na čuka, ki se boji dneвне svetlobe, ljubi pa temo. Po dnevi vidijo zvezde le bedaki. Bitje, ki rije pod zemljo, zaeno pa leta po zraku in se po cestah izpodtika ob kamenje; bitje, ki menja svoje prepričanje tako, da vrže črno haljo v kot pa obleče revolucionarno rdečo srajco, je podobno ostudni živali, ki ima lastnost, da izpreminja svojo barvo, namreč na kameleona. Krt — čuk — kameleon = katoliški telovadec! Račun bo menda pravilen; saj so ga sami napravili.

Pod zemljo rijejo slovenski katoliški telovadci, tako je pisala klerikalna „Mladost“. Krščansko-socialna slavnost v Škofji Loki je pa tudi pokazala, da so v ritju pod zemljo res pravi mojstri. Žugati znajo prav po kontrabantarsko, in postavljati se kakor petelin na gnoju, dasi v resnici niso nič drugega kakor slab posnetek Šušteršičeve baharije. Prihodnjic bo Podlesnik proizvajal nov način katoliške telovadbe: skakanje skozi paternoštre.

„Slovenec“ pozivlja v svojih predalih, naj vsi krajni šolski sveti, ki so pod komando fajmoštrov in kaplanov, odklanjajo za učitelja gosp. Fr. Silvestra s Črnega vrha, odkoder ga je klerikalni dež. šolski svet odstranil. Klerikalci začenjajo „gospodariti“. Prav tako, bodo saj vedeli ljudje,

kako je. Proti klerikalcem ne pomaga nobeno kričanje, ampak pozitivno delo na vseh koncih in krajih. Ljudem je treba odpirati oči, zato širite vsi, ki vam je do resnega boja, naše liste, predvsem „Rdeči Prapor“ in „Naprej“.

Naprej! — ne nazaj! En izvod zadnje številke „Napreja“ smo bili pomotoma poslali tudi nekemu patru frančiškanku, ki ga je pa vrnil nazaj z dostavkom na ovitku: „Hitro „Nazaj!“ No, mož se je mislil malce ponorčevati, pa nam je le ustregel, kajti nam je zadnje številke že primanjkovalo, pa smo vrnjeni list poslali zopet „Hitro „Naprej!“ Mislimo, da zato ne bo zamere! Čitatelji naši pa naj skrbijo, da bo vedno tako.

Ali sme katoličan svobodno misliti? Ne in ne! On sme samo to verjeti in v to verovati, kar mu cerkev predloži in predlaga. Kdor hoče drugače misliti, tega se prime z železno roko. Tudi duhovnik se mora po tem ravnati. Pravkar se sporoča z Bavorskega, da je v Münhenu enajst duhovnov v preiskavi radi tzv. modernizma, to je, da ravno tako ne plešejo, kot se jim piska.

Klerikalci lažejo čimdalje bolj. „Slovenec“ in „Naša Moč“ sta nedavno obdobjila sodr. Antona Kristana, da je povodom svojega poseta v Medvodah vabil tamošnji stavkarski odbor v gostilno, pa da ni nobenega vjel na lim. Sodr. Anton Kristan je javno pozval stavkarski odbor, naj pove: koga je vabil. Ali stavkarski odbor molči, molči „Slovenec“, molči „Naša Moč“ — lažnjivci molče. Zlagali so se; sedaj, ko imajo priznati, da so se zlagali, molče. Na stavkarski odbor v Medvodah pada slaba, slaba svetloba... Pošteni delavci ne pokrivajo lažnjivcev!

Razširjajte list „Naprej“ povsod!

O klerikalnem notarju Hafnerju iz Kostanjevice na Kranjskem se je že precej čulo v slovenski javnosti. Mož se je odlikoval po kaplansko-kranjskem nastopanju. Minuli teden (v torek) pa ga je c. kr. sodišče v Novem mestu radi napeljevanja k krivemu pričanju obsodilo na tri mesece težke ječe. — Oh ko, bi roka pravice do-

bila vse tiste župnike in kaplane, ki so že zagrešili ta delikt — vsak tretji farovž bi moral biti ječa!!

Budalost. Cenjeno uredništvo „Napreja!“ Te dni sem urejeval svojo knjižnico, pri kateri priliki sem naletel na posamezne dele neke knjige, ki piše o Mariji. Listajoč po njej, naletim na strani 583. na odstavek 2. „Marija, najimenitnejša rožica“, v katerem se na strani 589. nahaja naslednja nesmiselna trditev:

„Sicer so živele pobožne osebe, ki so imele čudežno veliko ljubezen do Boga, tako da so ljubezni kar gorele, da so si morale hladiti srce na zemlji, da jim ni razpočilo; tako ljubezen so imele, da jim je razširjeno srce navzdigavalo rebra i. t. d.“

Mislím, da komentarja k temu ni potreba, ker naravnost iz prsta izsesana trditev se obsoja sama. Zares, skoro neverjetno je, na kakšen način se pri nas dela na poneumnjevanje ljudstva. Ako Vam drago, lahko to objavite v listu. Dotična stran knjige je priložena in jo, če treba, lahko izobesite v izložbi „Delavske knjigarne“ na ogled. S pozdravom! F. K.

Pujsek v kuti. 1. avgusta t. l. se je vršila pred okrajnim sodiščem v Freistadtu na Gorenjem Avstrijskem obravnava, ki je neusmiljeno razkrinkala, kako si nekateri „božji“ namestniki tolmačijo Kristusov klic: Pustite male k meni! Kaplan v Riedu pri Mauthausenu je imel namreč ljubavno razmerje s trinajstletno učenko Rozo B., ki je tudi porodila mrtvega otroka. O č e d e k l i č i n j e v e d e l z a t o r a z m e r j e, pa se ni upal nastopiti, boječ se, da bi ga klerikalni kmetje ne pobili. Vso stvar je razkril šele na smrtni postelji svoji ženi, ki je blagoslovljenega prasca ovadila in doprinesla dokaz resnice. Pa zgodilo se je čudo: sodišče je nesramneža — **oprostilo**, češ, da on ni vedel, da dekle še ni staro 14 let! Kaj, če bi to storil kak delavec? Zašili bi ga bili za par let. Pa naj še kdo reče, da se v Avstriji popom ne godi dobro, „Slovenec“ in „Naša Moč“ tega najbrže ne bosta poročala.

Papež proti papežom. Ko je papež Hadrijan IV. pošiljal svojega poslanca Che-

regata v Norimberk proti protestantom, dal mu je na pot sledeči nauk: „Povejte, da je bog ta razkol in preganjanje poslal zaradi ljudskih grehov, zlasti pa še zaradi duhovnov in cerkvenih dostojanstvenikov.“ Da je imel Hadrijan prav, si je treba le pomisliti, da je v greh zapeljal sam papež Jan XXII. kakor poročajo zgodovinarji — 300 n u n, da je imel v Bologni 200 „prijateljic“ in da je prodajal cerkvena dostojanstva in posojeval denar na 60 % . — Bil pa je seveda „nezmotljiv“.

Papeški grof prodajal svojo hčer. Za denar se dobi v Rimu vse, zlasti naslovi in redi. Kdor ima dovolj tisočev, postane lahko takoj rimski grof, knez ali baron. Takšen rimski grofovski naslov si je kupil nek Veith v Rimu, da bi se mogel gibati v „višjih krogih“. Njegov sin pa je izkoriščal ta grofovski naslov, da je mogel „višjim krogom“ prodajati svojo hčer za kopico bankovcev. Hči mu je zaslužila s svojim telesom stotisoč in še več. Nazadnje se je umorila. Papeškega grofa sin je pa pod ključem.

Kako delajo klerikalci na Dunaju? Kakor poročajo dunajski listi, je krščansko-socialni govornik Karol Brunner v uradu (kot vrhovni mestni kontrolor) poneveril okrog 4000 kron občinskega denarja. Za kaznen so ga Luegrovcí penzionirali s penzijo 3600 kron na leto... Zakaj — to že vedo.

Kdo je proti socialnim demokratom? Urednik katoliških listov „Sv. Bonifacij“ in „Sv. Vojtech“ (á la Domoljub in Naša Moč), ki imata edino nalogo pobijati socialne demokrate, je bil predzadnjo nedeljo posvečen slavnostno v Pragi za opata. Mož se imenuje Albán Schachleitner. Agitacija proti soc. demokratom mu je pripomogla do o p a t o v s t v a. Slavnosti njegovega posvečenja pa so se udeležili policijski ravnatelj praški g. Křikava, načelnik državne policije g. Chum, vladni namestnik Dörfl, knez Zdenko Lobkovic in vse polno grofov in baronov. Posvečeval ga je papežev nuncij z Dunaja. — No, mi se temu ne čudimo, ker vemo, da visoki gospódi so oni ljubi in mili, kdor so proti — socialnim demokratom.

Črni bratje med seboj. V soboto, 18. julija t. l. se je vršil v Kalternu na Tirolskem shod ondotne katoliške kmečke zveze, na kojem bi bili imeli poročati krščansko-socialni poslanci Schraffl, Kienzl, Leys in pl. Guggenberg. Do kosti klerikalni kmetje pod vodstvom župnika Schrotta iz Tramina pa so se rogali kršč. soc. poslancem, ki so na Dunaju uganjali razne burke, dočim so ljudske potrebe puščali v nemar. Župnika Schrotta in kmete so krščanski socialci silno zasmehovali in le malo je manjkalo, da ni prišlo do dejanskega spopada. Shod je trajal nad šest ur in je končal brez vspeha. Vidi se, da krščanskim socialcem tudi med kmeti pšenica ne bo šla v klasje. Na Slovenskem imajo danes klerikalci še veliko moč, pa prišel bo čas, ko bo izpregledal tudi kranjski kmet. Protijudsko delovanje samo bo klerikalcem izklopalo grob.

Nogavice g. kardinala. V tridenski okolici na južnem Tirolskem je letos na letovišču kardinal Vanutelli iz Rima. Nedavno je potreboval nove nogavice. Navaden človek bi šel in bi jih kupil. Kardinal pa nosi nogavice najboljše kakovosti. Ker pa v Tridentu takih ni bilo dobiti, so morali kupiti svile za 125 kron in jih dati napraviti, kar je veljalo 25 K skupaj 150 K. Ta svota je za delavca dva-trimesečen zaslužek za težko delo. Blagor ubogim!

„Pustite male k meni!“ Frančiškanski pater Tadej, profesor veronauka na gimnaziju v Pazinu je, obdolžen, da se je na več dijakih zagrešil proti neravnosti. Oblast ga je prijela ter vtaknila v zapor okrožnega sodišča v Rovinju. Ker je položil kavcijo v znesku 8000 kron, so ga te dni izpustili na prosto, preiskava se nadaljuje. Kaj vse bi počeli klerikalni listi, če bi kaj tacega bil obdolžen kak socialen demokrat!

Mrličje pokopavati je tudi eno izmed krščanskih del usmiljenja. Ampak kjer ni cvenka, tem pri častiti duhovščini neha usmiljenje. Pred kratkim je v Norimberku na Nemškem nekemu delavcu umrl otrok, ki ga je kot veren kristjan dal pokopati po cerkveno. Slabe razmere pa mu niso dopuščale, da bi pogreb plačal takoj, vsled

česar je njegova žena naprosila župnika, naj za denar počaka tri tedne, do katerega časa ga bo gotovo dobil. Kako pa se je siromašni delavec začudil, ko je po nekaj dneh dobil naslednje pismo:

„Po nalogu župnega urada od Vaše preljube Gospe v Norimberku, počaščam se. Vam sporočiti naslednje: Vi dolgujete župnemu uradu za povodom smrti Vašega otroka opravljena cerkvena opravila (blagoslovljenje) 4 marke 60 pfenigov (5.25 K). V slučaju da tega zneska župnemu uradu ne poravnate v 5. dneh, imam nalogo, da proti Vam vložim tožbo. Ker ste se neopravičeno branili plačati, pripadejo tudi troški tega pisma v znesku 1 marka 85 pf. (2.22 K). Na Vaš račun in jih imate ravnatako v teku petih dni poravnati meni v roke. Z odličnim spoštovanjem:

Dr. Strauss, advokat“.

Tak je bil odgovor božjega namestnika na ponižno prošnjo delavca. Ni dovelj, da je delavec imel troške s pogrebom, marveč je moral plačati še advokata. Da, da, delo krščanske ljubezni do bližnjega, ki pravi: Pokoplji mrljica. Jud ne da brez denarja robe, pop ne žegna brez cvenka. Ali je čudno, da vera peša?

Vsem tistim, ki še niso poslali naročnine za tekoče polletje v znesku K 1.25, naznanjamo, naj to store čimprej, inace bo uprava prisiljena, da jim bo dopošiljanje ustavila. — Istotako prosimo vse kolporterje, da obračunajo doslej sprejete številke

Kolesarsko društvo „Sloga“ v Idriji

priredi

v nedeljo, dne 28. avgusta 1908

izlet v Tolmin.

Vsi, ki se hočejo tega izleta udeležiti, naj pridejo ta dan ob pol 4. uri zjutraj pred gostilno sodr. A. Kogej, kjer je zbirališče izletnikov. :::: Natančnejša pojasnila daje predsednik. Odbor.

Iz Škofje Loke.

Škofja Loka. (Popovska nestrpnost.) Tu se je kovaškemu mojstru Gašperju Maherju nenadno zmešalo, da je pograbil nož, kakršne rabijo živinski zdravniki, ter si ga porinil od zadaj v vrat. Res je, da je mož bil udan pijači, drugače pa je bil v našem mestu zelo priljubljen in poznat kot jako delaven človek. Pri maši je bil vsako nedeljo. Rana, ki si jo je bil zadal, je bila smrtna. Poklicali so zdravnika in duhovnika. Kapucinec je bil štirikrat pri njem, ga izpovedal, obhajal in mazilil. Znani fa-

natik fajmošter Šinkovec pa kljub temu ni dopustil zvonjenja in je odrekel cerkven pogreb. Vdova namreč ni petična, pa ni bilo upanja, da bi za farovško bisago kaj posebnega odpadlo. Pokojnik zapušča pet otrok. Znani so slučajji, ko se je samomorilec cerkveno pokopal; ampak bilo je cvenka, ki cerkvi velja več kakor vsi njeni lepi nauki. Nam more biti le prav, če popje odklanjajo sodelovanje pri pogrebih, bo ljudstvo vsaj hitreje spoznalo, da je brez njih še boljše in cenejše.

Iz Trbovelj.

Naše „Občno konsumno društvo“ je marsikomu zelo na poti. Ko nam je šlo slabo radi znanih nerednosti, so si naši nasprotniki meli roke. Sedaj je seve drugače! Pozivljamo še one delavce, ki niso člani našega konsuma, naj pristopijo ter v njem redno nakupujejo svoje potrebščine.

„Lastni Dom“. Kdor želi pristopiti v zadrugo „Lastni Dom“, da si čimprej trboveljsko delavstvo osnuje zares svoj lastni dom, ta naj se priklasi pri sodr. I. Sitterju v konsumnem društvu.

Zidarji bi se radi organizirali v delavsko organizacijo. Pripominjamo, da rudniški, jamski zidarji spadajo v Unijo rudarjev, drugi pa v zvezo zidarjev. Pojasnila se dobe pri sodr. I. Sitterju.

Iz idrijskega okraja.

Izjava. Klerikalni mazači po kler. listih še doslej niso dali nobenega odgovora glede špeha. Pozivljamo jih vnovič, naj povedo, kdo so (imena na dan) in kaj hočejo! Mi smo pripravljeni za vse, le hočemo vedeti: kdo želi kakšna pojasnila. Korajžo, gospodje, drugače ste le navadni ničvredneži.

Mi se podpisujemo!

Ivan Kokalj. Jos. Kogej in tov.

Klerikalci so falotje, da nimajo para. Denuncirajo, lažejo, kradejo čast — vse pa tako zavito in seve za hrbotom drž. poslanca, da jim ne moreš do živega. Pa tudi to ima svojo dobro stan! Tudi to pomaga odpirati oči ljudstvu, ki polagoma spoznava, da ni večjih ničvrednežev kot so klerikalci!

Iz seje obč. odbora v Idriji. Na zahtevo kluba soc.-dem, občinskih odbornikov je sklicalo županstvo javno sejo dne 6. t. m. Seje so se udeležili obč. odborniki polnoštevilo. G. župan naznani dnevni red. Prva točka je resolucija javnega ljudskega shoda z dne 19. julija t. l., v kateri se zahteva določitev maksimalnih cen mesa. Sodrug I. Kokalj predlaga, da se morajo cene mesu znižati, ker je cena živini padla za 30—50%. Sodrug Strauss vpraša, ali je mestno županstvo storilo potrebne korake v dosego znižanja cen mesu, kakor se je zahtevalo v resoluciji? Župan pojasnjuje, da županstvo samo ni kompetentno, pač pa je povabilo mesarje, s kojimi bi se bili pogajali glede cen; ti pa se vabilu županstva niso odzvali, temveč so meso kar sami za nekoliko vinarjev znižali. Županstvo se je obrnilo na predsedstvo obrtne in mesarske zadruge, naj bi posredovala, ali tudi na vabilo načelnika obrt. zadruge se mesarji niso odzvali, drugih korakov županstvo ni moglo storiti, ker ima v tej zadevi vlogo že od meseca marca t. l. pri deželni vladi pa še danes ni odgovora.

Nato se oglasi g. notar Pegan ter pravi, da se strinja s resolucijo, ali on ne zaupa v pomoč vlade, zavlačevala bode zadevo, toliko časa, da bodo cene živini zopet narasle, potem smo zopet pri tem vprašanju kakor danes. Nato napade govornik socialno demokracijo, ki na javnem shodu razpravlja le o cenah mesa, ne pa o cenah moke, ki tako naraščajo in pravi, meso ni za delavca, to ni vsakdanja njegova hrana, brez mesa so delavci lahko, brez kruha pa ne morejo biti; zakaj pa socialni demokrati ne bojkotirajo meso, kakor ste bojkotirali pivo. Ako bojkotirate, delavci, meso, soc. dem. pri svojih, katoličani pa pri svojih ljudeh, vplivali bodete s tem tudi, da bo nam pomagano (mislil je namreč na liberalne veljake), imate pa tudi svoje konsume, lahko začnete na svojo roko prodajati meso, imate torej vi ključ, ki lahko prisili mesarje, da odnehajo s cenami. Na to se oglasi I. Strauss in pravi: Besede g. notarja so bile le neko zasmehovanje tega, kar je sklenil javni ljudski shod.

Ako je danes po vseh naprednejših občinah na dnevnem redu znižanje cen mesa, bi bilo to tudi v našem delavskem mestu potreba poiskati od strani občine vsa pota, da se cene znižajo. Cene mesa niso borzne cene kakor je žito, ki danes tako visoko stopa, na kojega se je skliceval notar. Če pa gre žito na borzi kviško, so tudi cene moki visoke. To pa se ne da od strani občine ali od enega ljudskega shoda preprečiti. Da pa bi delavci meso bojkotirali, je verjetno, da bi ga gospodje ceneje jedli, ali delavci ga že skoraj bojkotirajo, ker nimajo denarja za meso. Če bi pa odprlo obč. kons. društvo trgovino mesa, bi se smelo le članom prodajati. To bi pa ne pomenilo toliko, kakor če bi občina storila vse, ker se da doseči. Nato predlaga govornik, naj se nastavijo maksimalne cene K 1.12, 1 K in 96 v pri kg. (Sprejeto.)

Sodr. Kokalj svetuje ustanovitev obč. mesnice. Sodr. Strauss predlaga, naj se izvoli komisija, da to zadevo preštudira. Na predlog g. župana se izvolijo: Bähler, Pegan, Strauss, Kokalj in Didič.

Pri drugi točki nadomestna volitev v mestno starešinstvo je bil na predlog g. župana izvoljen sođr. I. Strauss v vse one odseke, v katerih je funkcioniral dosedaj sođr. A. Kristan, ki se je v juliju za stalno preselil v Ljubljano.

Pri tajni seji se je prečitalo ponudbo g. Kogovškega za prodajo elektrarne mestni občini. Zadevo prevzameta finančni in stavbeni odsek v pretres. — G. Otmarju Novaku se dovoli 50 K subvencije za izpit učitelja obrtne šole. — Županu Šepeta v cu se dovoli krčmarsko koncesijo v hiši A. Rejca na Kovačevem rovtu. — Kajetan Stranecky se je sprejel definitivnim profesorjem na mestni realki v Idriji.

V album našim gozdarskim delavcem. Kdor hodi na shode klerikalcev ali čita njih časopisje, bi mislil, da so to res pravi osrečevalci našega bednega gozdarskega delavca, kajti ker tako kriče, pišejo in lažejo: kako bodo pomagali zvišati plače in provizije. Odkar je postal naš mali Gostinčar drž. poslanec, kar mrgolijo same obljube po za-

kotnih klerikalnih listih, kaj vse je že ta govoril in storil na Dunaju za naše uboge gozdne delavce. Človek bi mislil, to so res srečni ljudje. Ni čudo, da so na dan volitve, 14. maja 1907, kar drli s popisanimi glasovnicami od fajmoštra volit moža, ki bode znal tako temeljito zastopati delavce v parlamentu, in ki se ne boji v nobenem vremenu obiskati tudi najvišje občine na Kranjskem ter tako lepo govoriti o zvišanju plač, proviziji, prostem lovu i. t. d. Ali slučaj iz zadnje seje brat. sklad. v Idriji je dokaz, da je možič velik v besedah, majhen pa v dejanju in postavi, ter da zna temeljito farbati naše nevedno ljudstvo. Bil je namreč predložen za provizioniranje gozdni delavec B. Majnik. Iz bratovske skladnice je dobil 200 K; gozdni erar pa mu je dal za 40 let in 9 mesecev trudapolne službe **mesečno 4 K**, reci štiri krone provizije! Ali ni to častno za c. kr. gozdni erar, da tako skrbi za starca, ki mu je žrtvoval vse svoje moči, častno pa tudi za naše meščanske poslance, da se mora kaj takega pošiljati v svet. Naši gozdni delavci naj bi se pa, namesto da poslušajo sladke besede klerikalcev, odklenili zveze avstrijskih gozdnih delavcev ter naj bi pri prihodnjih volitvah volili s svojimi tovariši boljšega poslanca, nego so sedaj.

Gozdarskim delavcem priporočamo prav toplo, da se organizirajo, ker le potom dobre organizacije si bodo zboljšali svoj žalostni položaj.

Še iz Žirov. Kdor ne veruje, da so v naši fari ljudje napredni, naj pride k nam v nedeljo in videl bode, kako nosijo material za novo cerkveno stavbo. Kar vse mrgoli, tako napreduje srednjeveški duh klerikalne trdnjave. Ubogi ljudje! Par sto tisoč kron bode stala stavba, koliko tisoč pa se bo na tem prostoru še izmozgalo iz naših ljudi. Ali bi se ne vzdržalo s to svoto lahko nekaj sto let vse naše obč. reveže, ako bi se dalo to na kapital. Pa naj še kdo reče, da pri nas nismo napredni za farško bisago.

Širimo naš „Naprej“ po Žireh. S tem da ga razširimo, kolikor se da, storimo zelo dobro delo. Na noge, delavci!

Iz Žirovske doline. V pondeljek, 3. t. m. obiskali so našo dolino člani klerikalnega železniškega konzorcija, dekan Arko, horjulski Stanonik in župan Rihar iz Polhovega Gradca; povabili so k posvetovanju ali bolje rečeno k farbanju naših volilcev za prihodnje dopolnilne deželnozborske volitve nekaj mož, katerim je Arko po stari jezuitski navadi vezal otrobe, o železnici, bi bode že pred volitvami tekla po Žirovski dolini. Navajal je, kako je nujno potrebna zveza od Ljubljane v Žiri in Sp. Idrijo vsled vojaških stvari, še bolje pa, ker je tako težko ob času volitev priti kandidatu v to s hribi obdano dolino. Vezal je Mihec iste otrobe kakor pri zadnjih državnozborskih volitvah naš kaplan na shodu pri Petronu; verjel mu ni živ krst, kakor tudi danes ne verjamemo, da bi dobili sedaj zvezo z istimi progami, ki si jih ob času volitev klerikalna ali liberalna gospoda domišlja. Nimamo nič proti temu, ako vozijo klerikalci železnico tudi skozi svoje možgane, ali povemo pa, da farba se lahko v zakotnem posvetovanju par ljudi, ako pa boste prišli na javni shod pred nas z takimi bedarijami, bomo govorili mi. Zasledovali pa bomo Vašo umazano politiko vedno, to Vam že danes povemo.

Liberalci na delu. Tudi liberalni veljaki iz Ljubljane že iščejo za bodoče deželnozborske volitve zaupnikov po naši dolini. Dozdaj jih imajo pet.

Za bodoče deželnozborske volitve. Kot kandidat za okraj Idrija—Logatec—Vrhnika—Cerknica se ponuja idrijski dekan Miha Arko, ki ga v mestu Idriji več ne marajo za poslanca.

Bojkot piva v Idriji se še vedno drži. Neki gostilničar, kojega ime danes še zamočimo, pa toči namesto budjeviško, graško pivo po 24 vin.; njegove natakariče pa goste farbajo, da je budjeviško pivo. Svetujemo prizadetemu gostilničarju, naj takoj neha s takim umazanim početjem, če ne bomo drugače govorili. Dragega piva ne piti!

Iz ljubljanske okolice.

Gostinčar, na noge! Sodr. Kocmur je na shodu železničarjev v Ljubljani 2. av-

gusta podal sledečo izjavo: „Jožef Gostinčar, odgovorni urednik „Naše Moči“, laže, obrekuje, psuje in krade poštenim ljudem čast in poštenje. Na zadnjem shodu krščansko-socialnih železničarjev v ljubljanskem „Unionu“ je kot državni poslanec lagal, obrekoval in kradel poštenim ljudem čast in poštenje; ker me ne krije poslanska imuniteta, ga pozivljem, da me toži!“ No, Gostinčar še do danes ni tožil, pa tudi „Slovenec“, ki je na dotičnem shodu imel svojega poročevalca, je to izjavo zamolčal. Gostinčar, ali se bojiš tožbe?

Iz Tönniesove tovarne v Ljubljani. Kdor ima klerikalca za vodnika, ta tišči v lastno pogubo. Do tega prepričanja so prišli tudi delavci tukajšnje tovarne. Zgodilo se je tako: 30. maja letos smo imeli izredni občni zbor obratne bolniške blagajne, na katerem se je sklepalo o njenem razpustu in korporativnem prestopu k okrajni bolniški blagajni ljubljanski. Kar je bilo pametnih, so glasovali za razpust, vsi drugi pa nasproti. Vsled klerikalnih intrig se je nazadnje napravilo samo sklep, da se bolniško podpora zviša od 50 na 60 odstotkov. Razmere v tej bolniški blagajni so namreč take, da je joj. Nizke bolniške podpore, šikane in druge take stvari so na dnevnem redu. Blagajna, namesto da bi imela premoženje plodonosno in pupilarno varno naloženo, mirno pripušča, da je ima podjetnik vtaknjeno v obratu, ne da je obrestuje. In še drugih reči več. Ko je bil naznanjen izid glasovanja, so klerikalni podrepniki kar veselja poskakovali, češ, pa smo jih te socialne demokrate, ki so nas hoteli spraviti v „rdeč-karsko“ okrajno blagajno. Toda veselje je bilo malo prerano, kajti deželna vlada je te dni dotični sklep razveljavila; bolniki bodo pa še zanaprej dobivali za 10 odstotkov **prenizko podporo**. Zahvalijo naj se klerikalnim modrijanom. Bomo videli, če bodo delavci drugo leto še šli na lim črnih bratcev. Upamo, da ne več! Delavci pri Tönniesu, premislite vse to!

Iz Zagorja.

„Čudodelen zdravnik.“ Kateri okraj zastopa klerikalen poslanec, tam z ljudsko pametjo gotovo ni vse v redu. To se lahko vzame za splošno merilo ljudske izobrazbe v posameznih krajih. Da je to istina, pove naslednja dogodba: Po višnjegorskem okraju se je pred tedni klatil slepar, ki je pravil da je „čudodelen doktor“, ki ozdravi vsako bolezen. Ni dvoma, da si je ta okraj izbral zato, ker je vedel, da tukajšne volilce zastopajo gg. Povše, dr. Lampe in Mandelj. Lov se je obilno izplačal; kajti kmetje niso sleparju zaupali nič manj, kakor gospodu iz farovža. Za početje se je doznalo šele sedaj. Slepar je od vsakega bolnika, tudi od žensk zahteval, da se sleče do kože; šele potem je delal čudeže, „masiral“, tolkel po hrbtu ter uganjal razne manipulacije. Odravil seveda ni nobenega. Rekel je, da se bo „čudež“ zgodil šele pozneje. Računal ni nič, vzel je pa, če se mu je kaj dalo. Nekega kmeta, ki se je bil sramoval sleči do nagega in je srajco obdržal na sebi, je zdelal tako, da bo pomnil; ampak še danes verjame, da se bo zgodil čudež. Na vprašanje, koliko da zahteva, je „čudotvorni doktor“ odgovoril, da je zadovoljen, če se mu da za pol litra vina. Razume se, da je bila koj steklenica cvička na mizi; ko ga je izpil, je pa rekel, da ni mislil vina, ampak le denar za pol litra vina. Tudi tega je dobil. No, „čudodelni doktor“ je že v luknji. Dolgo je trajalo, predno je oblast prišla sleparju na sled; ljudje sami se ga niso upali ovditi, verujoč v njegovo čudodelno moč, misleč, da jih bo še „zacopral“. Povše in dr. Lampe sta lahko ponosna na svoje „volivce“.

V kamenolomu premogokopne družbe v Zagorju ob Savi je v ponedeljek, dne 3. avgusta našel smrt štiri- ali petkrat oženjeni delavec Miloš Komadina, doma blizu Ogulina na Hrvaškem. Razstreljeno kamenje ga je zadelo na glavo in bil je v eni uri mrtev. — To je že tretji, ki je bil ubit v tem kamnolomu. Preveč brezobzirno je, ljudi priganjati v toliko nevarnost. Naj bi delavci zadostno oddaljeni po vsakem

strelu toliko počakali, da se kamenje popolnoma umiri, potem šele bi zopet prišli za delo! Takoj drugi dan bi se bil skoraj ponesrečil tudi podjetnik, g. Herink, in še dva druga.

„Naprej!“ se je Zagorjanom prav zelo prikupil. Vsak ga prav rad bere in tudi komaj čaka, da ga dobi.

Listnica uredništva.

Ostale dopise iz Zagorja smo morali odložiti radi pomanjkanja prostora. — Dopisi iz Jesenic in Tržiča prihodnjič.

Brošura „Nevarni socializem“ je izšla.

Kašelj.

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkuša o olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko „Tri jelke“. — Zaloga pri

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

VALENTIN LAPAJNE
v Idriji (pred šolo)

priporoča

šaluzije
in rolete
= za okna. =